

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИСТАВОК ЯК ВИД НАУКОВО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ-ПЕДАГОГІВ.

Юрченко О. С.

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. У статті розглянуто питання про роль виставкової діяльності у системі художньо-педагогічної освіти та викладено методичні поради по організації художніх виставок.

Ключові слова. експозиція, проект, план, етикетаж.

Аннотация. Юрченко А.С. Организация выставок как вид научно-творческой деятельности будущих художников-педагогов. В статье рассмотрен вопрос о роли выставочной деятельности в системе художественно-педагогического образования и изложены методические советы по организации художественных выставок.

Ключевые слова. экспозиция, проект, план, этикетаж.

Annotation. Yurchenko A.S. The organization of exhibitions as a kind of scientific - creative activity of the future artists - teachers. In the article a question is considered about the role of exhibition activity in the system of artistically-pedagogical education and councils are expounded of organization of artistic exhibition.

Key words: exhibition, display, project, plan.

Постановка проблеми. Становлення художника-педагога та його естетичне й художнє виховання – провідна задача навчання образотворчому мистецтву на художньо-графічному факультеті. Досягти її неможливо, не залучивши всі складові до цього процесу. Три основних складових художньої діяльності це – формування уявлень про предмет, формування уявлень про зображення та матеріальне виконання образотворчої задачі. Але цей процес буде не повноцінним, якщо до нього не залучати інші засоби естетичного та художнього виховання, такі як музейна практика, відвідування художніх виставок та виставкова діяльність самих учасників процесу. Запорука успіху полягає у планомірному систематичному залученні до мистецької діяльності, оскільки естетичні переживання залишають глибокий слід у пам'яті людини. В цьому відношенні образотворче мистецтво як засіб естетичного виховання знаходиться у найбільш сприятливих умовах. Досвід показує, що після проведення таких заходів у студентів спостерігається активізація образотворчої діяльності – вони з задоволенням готові виступати і як глядачі, і як творці.

Отже, організація художніх та навчально-творчих виставок набуває особливого значення. Такі заходи повинні сприяти впливу на розум і почуття студентів, пробуджувати в них естетичні емоції, будити творчу активність, яка може бути проявлена у самих різних галузях майбутньої діяльності. Робота

виконана в контексті наукових досліджень кафедри образотворчого мистецтва Криворізького державного педагогічного університету.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз публікацій наукових робіт останнього часу показав, що дане питання не розглядалося в системі педагогіки вищої та середньої школи. Свого часу такі автори, як М. Гнедовський, А. Б. Закс, З. Н. Новлянська, Г. М. Мезенцева, Є. В. Шевцов та інші, розробляли методiku організації художніх виставок, але ці дослідження походилися в контексті вимог Міністерства культури УРСР і не адаптовані під сучасні вимоги мистецько-педагогічної освіти.

Мета роботи. Організації художніх виставок, як складовій навчального процесу та дієвому чиннику художнього та естетичного виховання не приділяється належної уваги. Методика організації виставок заслуговує серйозного дослідження, а набутий досвід – широкого впровадження у систему навчання образотворчому мистецтву. Мета цієї статті полягає у тому, що б привернути увагу до цієї актуальної проблеми й узагальнити досвід організації виставок художньої творчості.

Результати дослідження. Організація й проведення виставок в умовах факультету мистецтв – це не тільки демонстрація творчих досягнень викладачів і студентів в галузі та художньої практики, це ще й спілкування між учасниками та відвідувачами. Результатом такого спілкування є усвідомленого бажання до творчої діяльності, розширення кругозору, пізнання нового, виникнення нової тематики творів тощо. Виставки повинні сприяти ознайомленню широких верств населення з творчою та навчально-творчою діяльністю факультету. На таких виставках відбувається також обмін педагогічним досвідом та проводиться профорієнтаційна робота серед майбутніх абітурієнтів. Виставкову діяльність неможливо обмежити жорсткими умовами чи правилами проведення. Цей процес досить гнучкий і спонукає до народження нових типів, нових концепцій виставок. Та все ж спробуємо виробити базову класифікацію виставок.

По-перше, виставки слід класифікувати за метою, задачею та призначенням експозиції. Це можуть бути виставки творчі, навчальні, навчально-творчі, навчально-методичні, експериментальні, ознайомчі, підсумкові, звітні та інші.

Ці виставки можуть бути персональними, груповими, ювілейними, присвяченими конкретній даті, з фондів (якщо виставлено роботи з методичних фондів чи фондів музею факультету) і так далі.

За місцем розташування виставки поділяються на стаціонарні (виставки що проводяться виставковій залі факультету), пересувні (виставки що проходять у міській та інших виставкових залах), виїзні, виставки присвячені святковим датам чи пов'язані з студентськими науково-проблемними групами та профорієнтаційною роботою факультету.

За тривалістю експозиції виставки можна поділити на постійні та тимчасові.

Створенню виставки, будь-якої іншої експозиції, передують досить вагома за обсягом проектна робота.

Спочатку потрібно створити виставком та робочу групу.

Виставком складає план проведення виставок на певний термін у якому призначає день й час проведення засідань виставкому на яких буде зроблено відбір творів для експозиції та виходячи з мети, задачі й призначення виставки розроблено проект. Проект повинен дати конкретне уявлення про її цілі, зміст, зовнішній вигляд, технологію та засоби побудови експозиції. Тому створюється комплект документації, який складається з трьох частин, пов'язаних між собою й підпорядкованих основним етапам проектування: науковому, архітектурно-художньому та технічному.

Наукова частина є головною. На її основі розробляються художній та технічний проекти.

Наукова концепція експозиції – це цілісно узагальнене розуміння задач виставкової діяльності та система основних тем, ідей і проблем, що розкриваються в експозиції. В документі відображається: обґрунтування ідеї

виставки, її мета та результати яких потрібно досягти; зміст та тематична структура експозиції; джерела надходження експонатів; вимоги до архітектурно-художнього проекту та технічне забезпечення; медіа підтримка.

Так, наприклад, при розробці наукової концепції виставки студентських науково-проблемних груп, що проходила в травні 2006 року у виставковій залі факультету мистецтв, було зазначено, що, по-перше, метою виставки повинно стати в першу чергу виявлення ролі студентських науково-проблемних груп у системі навчання образотворчому мистецтву на художньо-графічному відділенні; по-друге – узагальнення кращого досвіду роботи студентських науково-проблемних груп. Експозиція має бути пропагандистською базою студентської наукової роботи та продемонструвати відвідувачам виставки досягнення студентів у цьому напрямку роботи, їх професійне та творче зростання, і зрештою, ефективність такої форми роботи із студентами.

Прийом робіт на виставку відбувається у призначений час і в установленому порядку. У цей момент слід розробити тематико-експозиційний план (ТЕП). ТЕП включає в себе тематичну структуру, перелік та зберігання експонатів. Форма ТЕПу може складатися довільно, але він має містити пункти, необхідні для подальшої організаційної роботи (етикетаж, випуск буклету, реклама, тощо). Так, наприклад, на вище зазначену виставку включено такі пункти як – номер по порядку; прізвище, ім'я та по батькові автора; курс; назва роботи та рік виконання; техніка виконання та розміри; науковий керівник.

Тематико-експозиційний план повинен дати уявлення про те, з яких розділів складається виставка, кількість представлених експонатів, що потрібно показати, про що потрібно розповісти й так далі.

Розробка етикетажу (анотацій до експонатів) і розміщення його у ТЕП займає чимало часу, тому етикетаж слід виділити в окремий додаток.

Слід зазначити, що етикетка повинна трактуватись не лише як засіб донесення інформації, а як частина художнього вирішення експозиції. Зміст і форма етикеток залежить від експозиційної теми, характеру предмета та місця в експозиції. Але спільним для всіх етикеток є те, що вони мають містити в собі

інформацію про: ім'я, прізвище та вік автора; назву роботи та рік створення; техніка виконання та розмір.

При створенні етикеток необхідно дотримуватися певних правил композиції: кожна частина повинна починатися з нової строчки; назву експонату слід виділяти більшим шрифтом; атрибуційні дані розміщуються під назвою, чи в кінці етикетки. (шрифт для цієї строчки підбирається найменший або пишеться курсивом); переноси не допустимі. Етикетки слід оформити й розмістити так, щоб вони якомога краще виконували свої функції. Тут теж слід дотримуватись певних правил, що витікають із зовнішніх особливостей експонатів різних типів. Не слід класти етикетки на експонати. Їх розміщують поряд із скульптурою, чи предметами декоративно-ужиткового мистецтва або ж розміщують на стінці вітрини. На окантованих експонатах етикетка розміщується на паспарту, рамі, під рамою чи поза рамою на стіні, але ні в якому разі на зображувальній площині.

Якщо експонати розміщені вище експозиційного поясу, то етикетку краще помістити на рівні очей із схемою їх розташування та усіма необхідними даними. Дрібні експонати нумеруються і під відповідними номерами надається їх перелік з анотаціями. Слід уникати нав'язливості й строкатості етикеток, різко виділяти їх на тлі експозиції, або ж нівелювати їх, робити зовсім непомітними. Друкувати чи писати їх слід на якісному папері чи картоні. Робота над етикетажем є трудомісткою і копіткою, в ній не має дрібниць. Етикетаж значною мірою визначає рівень культури експозиції.

На основі створеної документації (наукова концепція, ТЕП, етикетаж) розробляється проект архітектурно-художнього рішення експозиції.

Проект архітектурно-художнього оформлення виставки повинен висвітлити такі питання: вимоги до оформлення експонатів та матеріали необхідні для оформлення; розглянути особливості організації експозиції, визначити місце експозиційних центрів та експонати, що будуть в них виставлені (живопис, графіка, декоративне і прикладне мистецтво не можуть

бути виставлені разом у одному залі); визначити порядок оформлювальних робіт.

Після цього робоча група приступає до монтажу експозиції.

Досвід роботи студентської науково-проблемної групи доводить, що виставкова діяльність на факультеті повинна стати невід'ємною складовою навчального процесу. Зрозуміло, відсутність уваги, чи формальне відношення до організації виставкової діяльності суттєво не вплине на фахову підготовку студентів. Але ж ніхто не стане заперечувати, що подібні заходи сприяють розвитку творчих здібностей, дозволяють на живо спостерігати й аналізувати навчальні і творчі здобутки, як свої так і колег. Тут важливою є сама можливість живого спілкування між студентами, педагогами й художниками, створення атмосфери співробітництва і доброзичливості, адже кінцевим результатом формування особистості є вміння вчителя творчо вирішувати найскладніші задачі сучасного педагогічного мистецтва. Шляхи розвитку творчих здібностей різноманітні. Ми вважаємо, що пошукова робота у цьому напрямку, застосування нових живих методик будуть на практиці сприяти підготовці сучасних вчителів образотворчого мистецтва.

Висновки. Формування фахівця, естетично вихованої особистості художника-педагога є головною задачею мистецько-педагогічної освіти. Підняте питання є однією із складових цього складного процесу. Планова організація виставкової діяльності на факультеті мистецтв сприятиме активізації навчально-творчого процесу, обміну думками та педагогічним досвідом, ознайомленню широких верств населення із діяльністю факультету.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Вступ України до європейського освітнього простору зумовлює удосконалення й пошук нових форм активізації навчально-творчої діяльності студентів. Організація виставкової діяльності є однією з ланок сучасної системи мистецько-педагогічної освіти. Тому, ми вважаємо, що розробка науково-методичної літератури по цьому питанню має подальшу перспективу. Провідною стратегічною задачею підготовки майбутніх спеціалістів є пошук

шляхів входження української художньо-педагогічної освіти з урахуванням її культурно-історичних традицій у єдиний європейський простір.

Література.

1. М. Гнедовский. Музейная экспозиция. – Советский музей. – М., 1987, №6.
2. Искусство музейной экспозиции. Труды НИИ культуры, т.45 – М., 1977.
3. Закс А. Б. ТЭП – основа творческого успеха – Советский музей. – М., 1984, №1.
4. Кликс Р. Р. Художественное проектирование экспозиции. М., Высшая школа, 1978.
5. Новлянская З. Н. Почему дети фантазируют? – М., 1978.
6. Мезенцева Г. М. Музеизнание. К., 1982
7. «Развивать чувства прекрасного!» - Юный художник, №9, 1985.
8. Шевцов Е. В. Основные средства и формы эстетического воспитания. – М., 1985.

ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ НОТ З АРКУША

Ярошенко О. М.,

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. Стаття розглядає основні прийоми читання нот з аркуша, складові навики даного виконавського процесу, етапність формування навички та методи тренування швидкісних реакцій на нотні знаки, вплив на формування музичної культури особистості.

Ключові слова: читання нот з аркуша, музична діяльність, довільні рухи, навичка орієнтації, етапність, методи, уявлення, швидкість реакцій, нотний знак.

Анотация. Ярошенко Е. Н. Вопросы формирования музыкальной культуры личности в процессе чтения нот с листа. Статья рассматривает основные приемы чтения нот с листа, составляющие навыка данного исполнительского процесса, методические приемы формирования навыка и тренировки скоростных реакций на музыкальные знаки, воздействие на формирование музыкальной культуры личности.

Ключевые слова: чтение нот с листа, музыкальная деятельность, произвольные движения, навык ориентирования, этапность, методы, представления, скорость реакций, нотный знак.

Annotation. Yaroshenko O. Questions of formation of musical culture of the person during reading the notes from a sheet. The article considers the general provisions and components of receptions of reading of the notes from a sheet, methodical receptions of formation of skill and training of high-speed reactions on musical marks and musical culture of the person.

Key words: reading of the notes from a sheet, musical activity, any movements, skill of orientation, stage, methods, representations, speed of reactions, musical mark.

Постановка проблеми. Формування музичної культури особистості є процесом багаторівневим і суперечливим. Він вимагає відпрацювання студентом (учнем) відповідного репертуару (творів різних епох, стилів, творчих напрямків), дотримання необхідних форм роботи під керівництвом досвідченого викладача. Дотримання цих умов допоможе формуванню особистості музиканта, який при необхідному технічному розвитку ознайомиться з різними напрямками і стилями музичної творчості, розвине уяву, мислення і пам'ять, визначиться в художніх смаках тощо [6,52].